

Democràcia, educació i llibertat

Ds, 13/02/2016 per Francesc Riu i ...

[Nou ardor](#)

Els diccionaris descriuen el significat del vocable *democràcia* amb expressions semblants a aquesta: “Forma de govern en què el poble exerceix la sobirania a través de l’elecció dels seus governants”. I també: “Comunitat o estat governat *democràticament*”. No obstant això, tots sabem de governants elegits *democràticament* que, un cop han assumit el poder que el poble els ha concedit, actuen de manera molt poc *democràtica*. Amb aquesta expressió volem dir que exerceixen el poder sense garantir degudament els drets i llibertats fonamentals dels ciutadans que els han elegit *democràticament*.

En l’actualitat és habitual que els estats reconeguts com a *democràtics* hagin proclamat els drets i llibertats fonamentals dels ciutadans en les Constitucions respectives. Per exemple, la Constitució Espanyola de 1978 dedica tot el Títol primer a descriure els drets i llibertats fonamentals damunt dels quals construïm la nostra *democràcia*. El primer dels articles d’aquest capítol estableix: “Les normes relatives als drets fonamentals i a les llibertats que la Constitució reconeix s’interpretaran de conformitat amb la Declaració Universal dels Drets Humans i els tractats i acords internacionals sobre aquestes matèries ratificats per Espanya” (article 10). La ignorància pràctica d’aquest precepte constitucional posaria en greu risc la nostra *democràcia*. Reconeguem i lamentem, una vegada més, que la nostra *democràcia* no és pas modèlica en aquest aspecte. Es a dir, podem millorar.

Un d’aquests drets fonamentals és el *dret de tothom a l’educació*, que ha de ser necessàriament exercit en un marc de *llibertat d’ensenyament*. No cal dir que l’abast del *dret a l’educació* i les implicacions de la *llibertat d’ensenyament* són acuradament descrits en la Declaració Universal dels Drets Humans i en els tractats i acords Internacionals assumits per tots els estats veritablement *democràtics*.

En l’àmbit del *dret a l’educació* i de la *llibertat d’ensenyament*, potser convé recordar que els pares són subjecte de drets fonamentals quan es tracta de garantir l’educació dels seus fills; per exemple, els pares han de poder exercir el dret a decidir el *tipus d’educació* que desitgen per a ells, inclosa la formació religiosa i moral, com també el dret d’escollir l’escola que considerin més adient segons les seves conviccions o preferències. Tot això comporta que les persones físiques i jurídiques gaudeixin de *llibertat* per a crear i dirigir escoles, i per a oferir *projectes educatius* clarament diferenciats i assequibles a tothom. La uniformitat no és pròpia de les *democràcies*, perquè impedeix l’exercici d’una veritable *llibertat*.

Com a conseqüència indiscutible, els governants tenen l’obligació de garantir a tots els ciutadans l’exercici del *dret a l’educació* i de la *llibertat d’ensenyament* sense cap tipus de discriminació. En els països *democràtics*, les lleis aprovades pels legítims representants dels ciutadans tenen aquesta finalitat, cap altra.

Ben segur que alguns dels qui heu tingut la paciència de llegir fins aquí ara us pregunteu: A què ve aquest discurs?

Respondré amb més preguntes que són, també, respostes:

— Quina mena de país és el nostre que, després unes eleccions *democràtiques*, sempre apareix algú que creu que ha arribat l'hora d'ignorar el *dret de tothom a l'educació* en un marc de *llibertat d'ensenyament*, com si aquesta opció fos l'única manera de bastir una *veritable democràcia*?

— No seríem més *democràtics* si els governants afavorissin que tots els pares poguessin exercir el dret d'elecció d'escola i el *tipus d'educació* que desitgen per als seus fills?

— No seríem més *democràtics* si els governants fomentessin l'exercici de la *llibertat d'ensenyament* i l'existència d'escoles amb *projectes educatius* diferents, a l'abast de tots els ciutadans sense discriminació de cap tipus?

— Quina explicació pot tenir que, des de 1978, els partits polítics del nostre país s'hagin mostrat incapaços d'arribar a acords globals sobre la manera de conjugar aquestes tres paraules: *democràcia*, *educació* i *llibertat*? Quin país estem construint?